2) אם יתברר מוצאו הערבי של השם Datura, נצטרך להעתיקו „דְשור", לפי ההתאמה הידועה ث ש, ונמצא מפסיד את צורתו ה„מדעית".

3) השם Datura ממש משמש בפי אכרים מצריים 1). מה שלא העיר מר א., אבל לכנוי שני סוגים שונים: על־יד אלכסנדריה–Dat. Stramonium, על־יד קהיר–Hyoscyamus muticus.

דְמוּמִית, Adonis, — אין זה מחדושיו של הועד. הוא רק אִשר מה שמצא בשמוש; שם יפה בצורתו ומתאים בשרשו („דם") למראה הפרח האדום הקטן שנקרא בלשונות אחדות בשם „טִפַּת־דם": בצרפ' Goutte de sang, בגרמ' Blutströpfchen 2)), ולא הרגשנו שום צורך לחַזר אחר אליל קדמון, ולו גם כנעני (מר א. הציע „אדונית").

סְרֻעֶפֶת, — Viola tricolor — נגזר מן „שַׂרְעַפִּים", אחי „שְׂעִפִּים", שכל יודעי־עברית מישראל ומאומות העולם לא חדלו מעולם לבארו „מחשבות, הרהורים". ואילו גם היה השרש מפקפק מבחינה עיונית, אין הדבר צריך להפריענו מן הצד המעשי, לאחר שמוש של מאות ומאות בשנים. ובפרט שהשרש שעף, שהחוקר בארט מַשְׁוֵהוּ אל השרש הערבי شغف 3), על כל פנים אינו רחוק כלל מן ההוראה הנז' ובודאי מובנו הקדמון הוא — היה שקוע בהתרגזות, בהתעוררות, בהתרגשות, באהבה עזה, בהרהורי־צער, בהתאם לפסוקים: „ברוב שרעפי בקרבי, תנחומיך ישעשעו נפשי" (תהלים, צ"ד י"ט); „חָקְרֵנִי, אֵל, ודע לבבי, בחָנֵני ודע שרעפי" (שם, קל"ט, כ"ג); „בשעפים מחזיונות לילה...." (איוב, ד', י"ג); „לכן שעפי ישיבוני (=יכריחוני לענות) ובעבור חושי בי" (שם, כ', ב'). ומפני־מה בחרנו לחַדש על־פי הצרפתית ולא על־פי האנגלית „מרגוע־הלב", או הגרמנית „אם חורגת", או הרוסית „אניוטה ופטר"? — אמנם, הרי זה ענין של טעם וכבר אמרו הבריות: „אין דנים על דבר שבטעם".

---

1) עיין: Imm. Löw: Aram. Pflanzennamen, S. 427; ועיין הערתו של אשרסון.

2) את השם „דמומית" הפיץ, כנראה, המנוח אליהו ספיר. עיין, למשל, בתרגומו לחוברת „ארץ־ישראל וסוריה" של אנהגן, הוצאת „לעם".

3) עיין: Barth: Etymologische Studien, S. 56.

אף־על־פי־כן, גם טעם מעשי יש בדבר: השם Pensée נפוץ בעולם יותר מכל שאר שמותיו של פרח מפורסם זה, ואפילו באנגלית נהוג הרבה השם Pansy, ולא כל שכן במושבותינו בארץ־ישראל, שכל ילד יודעו. וגם הערביים המצריים תרגמו פשוט فكرة מלבד זה הנה שם סמלי כמו „שרעפת" (=מחשבה, הרהור) מתאים ללשוננו של „עם־הרוח" כוודאי לא פחות משאר השמות הנקובים למעלה.

זְכַרְיָה, Myosotis 1). — מפני־מה שם זה כל כך „מגוחך" הוא — רק האלהים יודע. ועד־הלשון לא חִדשו, אלא בחר בו וסמך עליו את ידיו מבין שלשת השמות, שנמצאו משמשים בערבוביה בספרותנו החדשה: אל־תשכחני, זְכָרִינִי (טשרניחובסקי) וזכריה (ביאליק). לשני השמות הראשונים אין צורה של שם־עצם כלל, ורק האחרון נוח לשמוש בִכנויים וברבים. ושוב סמליותו של השם הזה, לפי דעתנו, רק טעם לשבח היא נותנת. — ובנוגע לשם „אדנא דעכברא" (אדְני דעוקברא) 2)־בלומר „אוזן־עכבר", הנה כמעט בכל הלשונות, שמר א. מציינו בהן, הוא רק מתורגם מיונית Myoslietis ואינו נהוג בשמוש החי. סתם צרפתי, למשל, הן משכיל הן אחד־העם, אינו יודע כלל מה זה Oreilles de souris; השמות הידועים הם Myosotis (ביחוד למשכילים), בלי ידיעת באורו, Ne=m‘ouboz pas או aimez=moi (ביחוד בעם). ובארמית ציינו בשם זה שלשה צמחים מסוגים שונים: Origanum, duagallis וגם Myosotis. לבסוף, למרות יְוָניותה של „אוזן־העכבר", אין אנו רואים את יפיה. גם נוח מאד בשמוש איננו: במה, איפוא, זכה?

קַחְוָן, Bellis. — השאלה: מפני־מה לא נקבע כמו בערבית?, אינה נכונה כלל, מכיון שבערבית השם أقحوان מציין את שני הסוגים יחד; גם את Anthomis של מר א', גם את Bellis שלנו. ובאזני שמעתיו לפני כמה שנים בסביבות ראשון־לציון יוצא מפורש מפי פלח ערבי כשהראיתי לו את Bellis. וכן מביאים גם פוסט 3) וגם דאלמאן. וראינו לקבוע כך את השם קחון 4)

---

1) פירושו „אוזן־עכבר", על שם צורת העלים.

2) עיין בספרו הנז' של עמנואל ליף, עמ' 40.

3) עיין: Post: Flora of Syria, Palestine, etc., p. 412

4) השם הערבי הנז' בא, אמנם, בשנויי־תנועות קלים מאד, לפי מיני שני הסוגים הנדונים; הסוג anthemis בכללו — אַקְחָוָן; המין An. Corula ביחוד —

שכבר היה נמצא בעברית, מתוך טעמים מעשיים: צמח זה נפוץ בארצנו לא רק במצב־הבר, כמו מיני Anthemis, אלא גם במצב תרבותי ומגדלים אותו במושבות לנוי בגינות,—ברור, איפוא, שלנו זכות=הבכורה לדרוש שם עברי.

ארבעת השמות, לֶחֶך, ,עַרְבָּז, קָוָיָה ורַקֶּפֶת. „טמירים" בשביל מר א׳: זה רק מפליא.

לֶחֶךְ (Plantogo) ועַרְבָּז (Erythraea) קבע הועד מסורית על־פי ספרו של עמנואל ליף: „השמות הארמיים של הצמחים" (עמ׳ 243, 302), שהזכרנוהו בהערות.

קָוָיָה — Simphytum פּרסם בפעם הראשונה האגרונום מר איינהורן[1] על־פי אותו המקור, שוב מסורית. וּעד־הלשון רק אִשר שם זה.

רַקֶּפֶת — Cyclamen מצאנו בשמוש הארץ־ישראלי הן בספרות והן בבתי־הספר, כנראה, המנוח מר ספיר הוא שהפיצו על־פי ליף (בספרו הנז׳, עמ׳ 307).

אלמות.—Helichrysum. — כאן קובל המעיר על שמצאנו לנחוץ לבחור בשם הלקוח, לפי דעתו, ממסורה נוצרית, כי על־כן נהוג אצלם להניח בבית־הקברות מִיני־הפרחים האלה ל„זכר נשמות המתים". על=פי זה אפשר לחשוב, שחשש הצרפתי הנפוץ Immortelle, שהוליד את השם העברי, הוא תוצאת המסורת הנז׳. ואולם טענה זו — טעות הגיונית יש בה, כי „הפכה את תיוצרות" ובלבלה מוקדם במאוחר: לא מפני שנהגו לכבד בצמח את זכר נשמות־המתים נקרא Immortelle (=אלמות); אלא מפני שהוא נקרא בשם זה, שמציין היטב את תכונותיו שלו[2], ולא של המסורת, — על־כן נמצא מתאים לַסַמֵל את „השארות־הנפש" או נצחיותה של הנשמה.

קַחְוָן וגם קַחְוָן (ועוד שם אחר); הסוג Bellis בכללו—אַקְחוָן; המין B. Perennis ביחור, אַקְחָוָן; המין B. sylvestris אַקְחִוָן וגם אַקְחִוָן; אם אלה ההבדלים הרקים מן הרקים הם הם שעוררו את ההערה שלמעלה, אז תשובתנו פשוטה: לנו היתה בעברית רק צורה אחת ,קַחְוָן, וקבענוה במקום היותר נצרך לה.

[1] בספרו: „תורת עבודת האדמה", לונדון תרע״, עמ׳ 209.

[2] עיין: Bonnier: Phanérogames, I., 1158, או: Schmeil: Lehrbuch der Bot., S. 256.

צמח זה יכול לחיות באדמת־חול צחיחה ביותר ולפרוח בשְׁרַבֵי־הקיץ היותר גדול; וקרקפותיו (capituls) נשארות בעינן. זמן מרובה מאד אחר עונת־הפריחה. על־כן יעשו בו זֵרים, שהם עלולים להתקיים הרבה, והוא נעשה סמל התמידות והנצחיות, שטביע שם־הצמח גם בכל שאר לשונות־אירופה: באנגלית — Everlasting flower, בגרמנית—גם immortelle וגם Immerschön, ברוסית — Безсмертникъ (בוודאי מתורגם מצרפתית). וכבר העירותי, ששֵׁמות סמליים אינם נגד רוחנו. קודם לכן היו אומרים „פרחי־אלמָוֶת" ואחרים התחילו להשתמש בשם „אלמותית". בא הועד וקבע „אַלְמוּת".

בדברים המעטים האלה נסתפק. חבל שהמנוח, שהיה בקי כל־כך כצְמחִיַּת ארצנו, במקום להניח לנו בעזבונו הערות לשמות־צמחים שכבר נקבעו, לא הנחילנו איזו רשימה של שמות עבריים לכמה מצמחינו המצויים, שעדיין לא זכו לבִנוּי בלשוננו.

ישראל איתן.

ירושלים, ו׳ ניסן תר״ס.